

Länsstyrelsen
Västerbottens län

Bilaga 2. till "Förordnande om naturreservat för Brandbärsberget, Åsele kommun".

SKÖTSELPLAN

Datum
2005-12-13

Beteckning
511-956-2002 1(7)

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET BRANDBÄRSBERGET I ÅSELE KOMMUN

Länsstyrelsen i Västerbottens län
Storgatan 71B
901 86 Umeå
Växel: 090-10 70 00

Innehållsförteckning

1. Syftet med naturreservatet

2. Beskrivning av naturreservatet

- 2.1 Administrativa data
- 2.2 Allmän beskrivning av området
- 2.3 Natura 2000

3. Indelning i skötselområden

- 3.1 Skogsmark med fri utveckling
- 3.2 Våtmarker och vatten med fri utveckling

4. Riktlinjer och åtgärder för skötselområden

- 4.1 Skog med fri utveckling
 - 4.1.1 Kvalitetsmål
 - 4.1.2 Skötselåtgärder
 - 4.1.3 Skog som ska restaureras
- 4.2 Våtmarker och vatten med fri utveckling
 - 4.2.1 Kvalitetsmål
 - 4.2.2 Skötselåtgärder

5 Friluftsliv

- 5.1 Anläggningar och information för friluftslivet

6. Övriga anläggningar

7. Brand

8. Nyttjanderätter

9. Utmärkning av gränser

10. Tillsyn och uppföljning

11. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Bilaga 1: Karta över vegetationstyper
Bilaga 2: Karta över skötselområden
Bilaga 3: Karta över friluftsanordningar

Skötselplan för naturreservatet Brandbärsberget i Åsele kommun

(3 bilagor)

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med säkerställande och skötsel av reservatet är att bevara naturmiljön och den biologiska mångfalden i ett naturskogsområde. Naturliga processer ska tillåtas fortgå ostört. Inom ramen för det primära målet kan reservatet användas för friluftsliv, undervisning och forskning.

2. Beskrivning av naturreservatet

2.1 Administrativa data

Namn	Brandbärsberget	
Skyddsform	Naturreservat, nr: 2402166, Natura 2000, nr: SE810449	
Kommun	Åsele	
Läge	Ca 10 km NV Åsele samhälle	
Topografisk karta	21 H	
Ekonomisk karta	71742	
Mittkoordinat	X: 1567187, Y: 7124504	
Naturgeografisk region	32 c, Norra Norrlands barrskogsklädda bergkullslätter	
Gräns	Reservatets gräns framgår av bifogad karta	
Markägare	Staten genom naturvårdsfonden	
Fastighet	Söråsele 1:77	
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västerbottens län	
Totalareal	103 ha	
Areal produktiv skog	69 ha	
- vatten	4 ha	
- skyddad prod. skog	69 ha	
Naturtyper	- Tallskog av lingonristyp (2.1.1.4)	6 ha
	- Granskog av blåbärsristyp (2.1.2.1)	51 ha
<i>klassificering enligt "Vegetationstyper i Norden", 1994</i>	- Sumpgranskog av ristyp (2.1.2.3)	12 ha
	- Tallmosse av ristyp (3.1.1.3)	19 ha
	- Mjukmattekärr av starr-vitmosstyp (3.2.4.1)	11 ha

2.2 Allmän beskrivning av området

Naturresevatet ligger ca 10 km nordväst om Åsele och domineras av de två skogs-
klädda höjderna Brandbärsberget och Fäbodberget som reser sig ca 50 meter över
omgivningarna. I sänkan mellan dessa berg tätar skogen för att i väster övergå i mer
sumpskogsartade marker. Mellan dessa skogsbärande delar löper myrstråk och längst
i norr ligger ett större myrområde med fastmarksholmar. I norr rinner även Kvarnån,
Sängsjöns utlopp. En liten del av en mindre sjö, Brandbärstjärnen, ingår i området.

Berggrunden består av gråvacka, skiffer och yngre granit. De dominerande jordarter-
na är morän och torv medan det finns mindre delar berg i dagen på Brandbärsbergets
topp. Den naturgeografiska regionen är 32 c, *norra Norrlands barrskogsklädda
bergkullslätter*.

Skogarna i reservatet, som utgör ca två tredjedelar av arealen, domineras av gransko-
gar. På höjderna växer friska blåbärrisgranskogar med tydlig urskogskaraktär. Här
finns gott om naturskogsstrukturer som gamla träd, skiktning, luckighet och död ved
i alla dimensioner och nedbrytningsstadier. På träden förekommer rikligt med häng-
lavar. I dalsänkan mellan dessa höjder blir miljön fuktigare och här växer natur-
skogsartad gransumpskog. Två mindre bäckar rinner genom denna del och längs des-
sa dråg är skogen speciellt grovvuxen med tydliga urskogsstrukturer. Strax väster om
Brandbärstjärnen tätar skogen och förhållandena blir samtidigt lite bördigare med
grova, högstammiga granar och även en hel del grova lövträd, speciellt björk. Uppe
på toppen av Brandbärsberget och i den sydvända branten växer en blockrik håll-
markstallskog. Tallmarker finns även på de fastmarksholmar som finns ute på myren
i den norra delen av objektet. Här är tallarna upp mot 200 år gamla med ett varieran-
de inslag av gran och björk. Stora delar är av brandrefugial karaktär och det finns
genomgående sparsamt med spår av brand i området. De spår av brand som påträffas
utgörs av glest förekommande brända mossöverbäxta gamla tallstammar och stubbar
samt enstaka träd med brandljud.

Större delen av skogsmarken inom reservatet är urskogsartad och har mycket få spår
av skogsbruk. Det finns dock i dessa delar enstaka, över 50 år gamla, stubbar som är
resultat av sporadiska plockhuggningar. Andra spår som vittnar om tidigare markan-
vändning är en bäck som rätats för att få en effektivare markavvattning i de mer
sumpskogsartade delarna av reservatet. I den östra delen av reservatet, på den gamla
SCA-marken, finns ett något yngre bestånd. Även här är bestånden naturskogsartade
men plockhuggning har skett något mer extensivt. Strax intill detta bestånd finns ett
ca 10 år gammalt hygge, varav ca 3 ha ligger inom reservatsavgränsningen. Strax
utanför reservatsgränsen finns en gammal flottsuddamm som höjt vattennivån i
Kvarnån och även utgör ett effektivt vandringshinder för fisk.

Myrarna inom reservatet är huvudsakligen tallmossar av ristyp. I partier ökar insla-
get av tallar och det finns mindre delar rena tallsumpskogar med över 200 år gamla
tallar. Det finns även dråg av fattigkärr, främst av starr-vitmosstyp, och dessa finns i
större omfattning i områdets södra delar.

Brandbärsbergets orörda karaktär gör området gynnsamt för många växter och djur som är beroende av ostörda ekosystem. Inom området har följande rödlistade arter och signalarter påträffats (hotkategori anges inom parentes): blodticka (VU), doftticka (VU), harticka (NT), gammelgransskål (NT), gränsticka (NT), lappticka (NT), ostticka (VU), rosenticka (NT), rynkskinn (NT), stjärntagging (NT), stor aspticka (NT), taigaskinn (VU), trådticka, ullticka, knottrig blåslav (NT), lunglav (NT), rosa skärelav (NT), rödbrun blekspik (NT), skrovellav (NT), stuplav, bollvitmossa, skör kvastmossa, korallrot, lappranunkel, spindelblomster, ögonpyrola, lavskrika (NT), tretåig hackspett (VU).

Det finns inga kända förekomster av forn- eller kulturlämningar.

2.3 Natura 2000

Området ingår i Natura 2000, den europeiska unionens nätverk av skyddade områden. De naturtyper som enligt EU:s habitatdirektiv (Rådets direktiv 92/43 EEG) förekommer inom reservatet är:

- *Västlig taiga* (9010)
- *Skogsbevuxen myr* (91D0)
- *Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn* (7140)

Följande art som finns upptagen i habitatdirektivet (Rådets direktiv 79/409/EEG) förekommer inom reservatet:

- *Lappranunkel*, (1972)

3. Indelning i skötselområden

Nedan indelas reservatet i skötselområden utifrån gemensamma drag i naturtyp, utvecklingshistorik och dynamik (se bilaga 2).

3.1 Skogsmark med fri utveckling

Skötselområdet omfattar större delen av reservatets skogar där huvuddelen utgörs av friska-fuktiga granskogar och gransumpskogar. Dessa skogar bär idag mindre tydliga spår av äldre tiders skogsbränder. Skogarna har eller är på väg att utveckla en brandrefugial karaktär med naturvärden kopplade till slutna granskogar. Skogarna ska få utvecklas fritt genom en fortsatt naturlig succession. Begränsade arealer inom skötselområdet utgörs av kraftigt påverkade skogar. Ett område med granskog har avverkats och därefter planterats med tall.

3.2 Våtmarker och vatten med fri utveckling

Skötselområdet omfattar alla våtmarker och större vattenmiljöer inom reservatet.

4. Riktlinjer och åtgärder för skötselområden

Här beskrivs generell inriktning av skötseln, kvalitetsmål, skötselområde samt skötsel- och restaureringsåtgärder med avseende på skötselområden.

4.1 Skog med fri utveckling

Skogen ska lämnas att utvecklas fritt vilket för merparten av skogsmarken innebär att inga aktiva skötselåtgärder ska vidtas.

4.1.1 Kvalitetsmål

Fri utveckling innebär att naturliga processer, så som trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen, ska tillåtas fortgå utan mänsklig påverkan. Andelen död ved av det totala vedförrådet (döda och levande träd) ska öka för att på sikt uppgå till minst 30 % som ett genomsnitt i tid och rum.

4.1.2 Skötselåtgärder

Skötseln innebär frånvaro av mänskliga ingrepp med undantag för skog som ska restaureras.

4.1.3 Skog som ska restaureras

Inom ett avgränsat område där granskog har avverkats och marken därefter har förnygrats med tall ska skogen på sikt återföras till granskog (bilaga 2, delområde 2). Planterad tall ska därför röjas bort medan lövträd och granar lämnas kvar. Ett lövrikt ungskogsstadium ska eftersträvas eftersom det är särskilt gynnsamt för flora och fauna. Det ger också bra förutsättningar för granförnygringen och bidrar till att skapa olikåldriga och varierade granskogar. Røjningen ska genomföras senast år 2015. Efter genomförd røjning lämnas skogarna för fri utveckling. Trädslagsfördelning som ska eftersträvas efter genomförd røjning: 30 % gran, 70 % lövträd.

4.2 Våtmarker och vatten med fri utveckling

4.2.1 Kvalitetsmål

Reservatets myrar och vattenmiljöer ska utvecklas fritt utifrån naturliga hydrologiska processer med de strukturer och artsamhällen som hör dessa naturtyper till.

4.2.2 Skötselåtgärder

Skötseln innebär frånvaro av mänskliga ingrepp.

5. Friluftsliv

Området besöks idag i liten utsträckning av allmänheten. Brandbärsberget ligger nära Åsele tätort och har därför potential att bli ett populärt utflyktsmål. Den förväntade ökningen i besöksfrekvens bedöms dock inte bli så stor att den äventyrar områdets naturvärden. En förutsättning för att reservatet ska bli välbesökt är att vissa anläggningar för friluftslivet iordningställs och att området görs känt för allmänheten.

5.1 Anläggningar och information för friluftslivet

Idag saknas färdigställda anläggningar i eller i anslutning till reservatet. Strax nordost om reservatet finns en väg och en mindre vändplan som efter upprustning kan användas som entré till reservatet. Över myren i reservatets norra del går en skoterled.

Kvalitetsmål

- Den väg som leder in mot reservatet från nordöst ska vara farbar med bil.
- En mindre vändplan med möjlighet till parkering ska finnas i slutet av vägen som leder in mot reservatet från nordöst.
- Två informationstavlor med beskrivning av reservatet ska finnas.
- En uppmärkt stig som leder in mot reservatet ska finnas.

Skötselåtgärder

- Uppmärkning och röjning av befintlig stig från vändplanen till reservatsgränsen. Spänger byggs där så bedöms nödvändigt.
- Anslutande väg och vändplan upprustas.
- Informationstavlor (2 st) sätts upp vid vändplanen och vid slutet av stigen (reservatsgränsen).

6. Övriga anläggningar

Inom reservatet finns inga övriga anläggningar.

7. Brand

Under denna rubrik behandlas generella riktlinjer för bekämpning av spontant uppkommen brand. Inom reservatet ska gälla att om skogsbrand uppkommer spontant ska den bekämpas om det finns risk att elden sprids utanför reservatets gränser. Eventuell brandbekämpning inom reservatet ska ske med så skonsamma metoder som möjligt. Även de delar som enligt detaljplanering bör lämnas till fri utveckling ska tillåtas brinna. Om brandens spridning inom reservatet begränsas av naturliga hinder så som myrar, sumpskogar eller hyggen och risken för ohejdad spridning bedöms som liten bör inte brandbekämpning sättas in. Denna bedömning måste göras av Brandförsvaret i det enskilda fallet. Naturvårdsförvaltaren bör tillsammans med Brandförsvaret utarbeta riktlinjer och rutiner för hantering av sådana situationer. Detta är mycket viktigt för att ge förutsättningar för snabba beslut.

8. Nyttjanderätter

Jakt får bedrivas av jakträttsinnehavare enligt gällande jaktlagstiftning och i enlighet med gällande reservatsföreskrifter.

9. Utmärkning av gränser

Reservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov.

10. Tillsyn och uppföljning

Tillsynen av området utförs av naturvårdsförvaltaren och ska dokumenteras skriftligt. Tillsynen innefattar, utöver en besiktning av att reservatsföreskrifterna efterlevs, även alla anläggningar, utmärkningar och skyltar inom reservatet. Brister och fel ska dokumenteras och rapporteras.

I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning. Vidare ska även kostnaderna för åtgärderna noteras.

Uppföljning av bevarandemålen kommer att följa de riktlinjer som är uppsatta av Naturvårdsverket för reservat och Natura 2000-områden. Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

11. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var
Upprustning av väg och vändplan	2006-2007	Se bilaga 3
Informationstavlor (2 st)	2006-2007	Se bilaga 3
Röjning och markering av stig	2006-2007	Se bilaga 3
Plantröjning	2006-2015	Se bilaga 2